

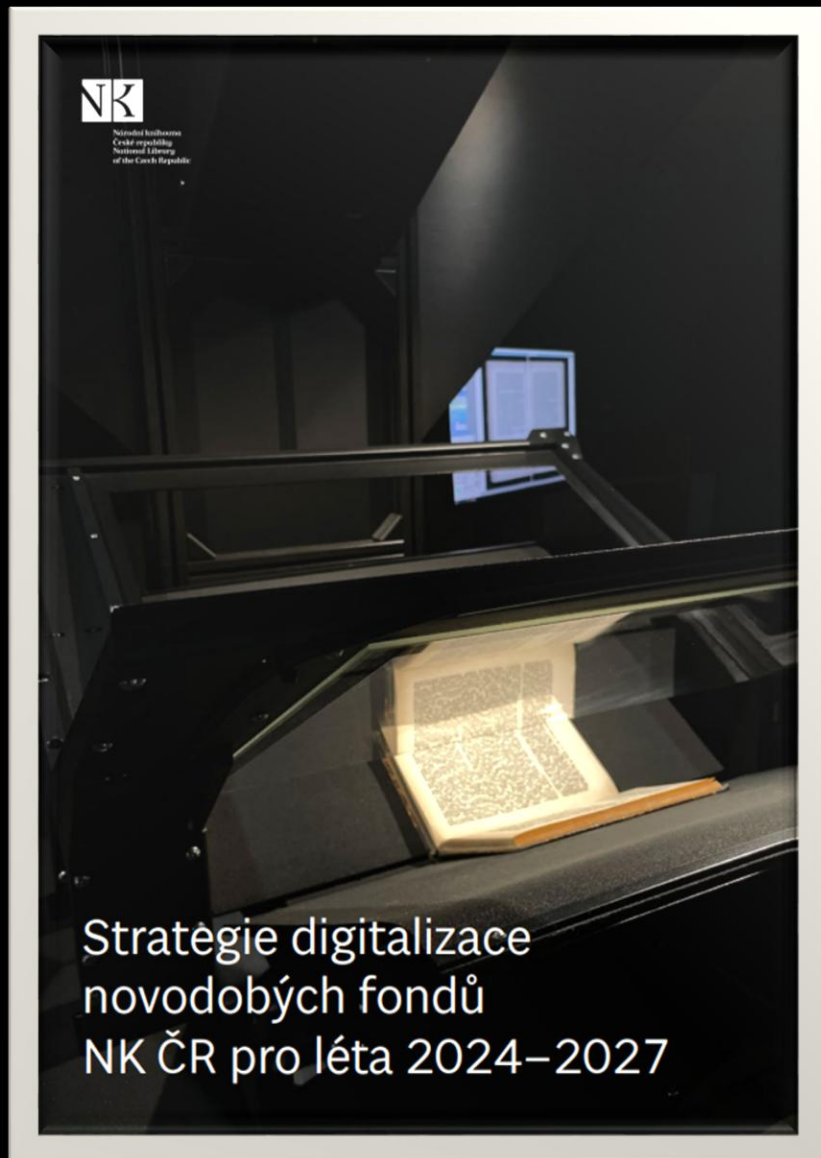
Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Strategie digitalizace novodobých fondů Národní knihovny České republiky na léta 2024–2027

Mgr. Vojtěch Halama

Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů

Zpracování tohoto příspěvku bylo podpořeno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, projekt č. LM2023062 LINDAT-CLARIAH/CZ.

- K dispozici na [webu NK ČR](#)
- Kontinuita s předchozí strategií digitalizace na léta 2021–2023
- Spjata s [obecnou strategií rozvoje NK ČR na léta 2024–2027](#)
- Opírá se rovněž o [Národní strategii digitalizace novodobých fondů](#)

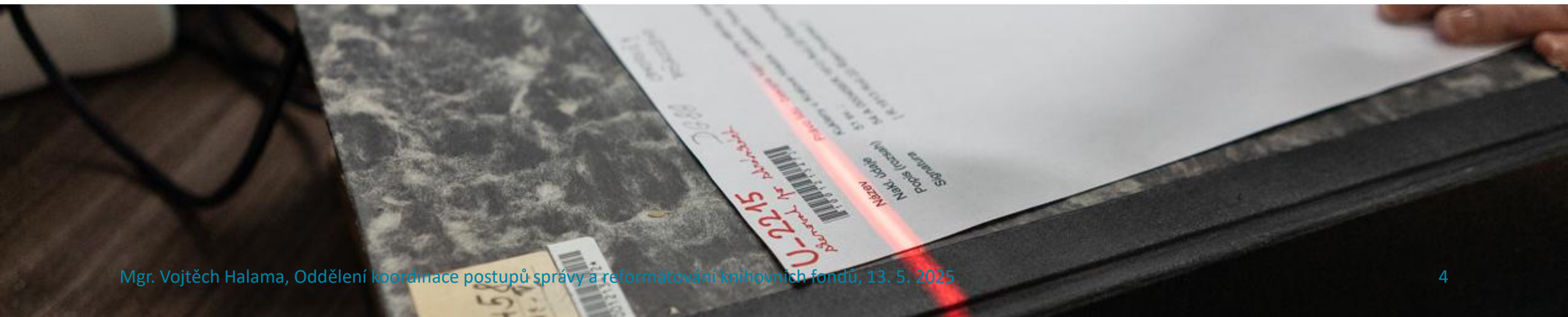
- **Zaměřená na výběr dokumentů ke zpracování na interní digitalizační lince**
  - ... ale proces přípravy, samotné digitalizace a následného zveřejnění samozřejmě výběr ovlivňuje
  - Kritéria výběru, identifikace překážek/problémů/specifik, úkoly
- **Pokračující masová digitalizace novodobých dokumentů tištěných na papíře**
  - Historické dokumenty – externí službou, v kompetenci Oddělení rukopisů a starých tisků
  - Zvukové dokumenty – výhledově digitalizace externí službou (VISK 7)

Kritéria výběru k digitalizaci

Obecně:

Tištěné dokumenty, jejichž fyzickým nosičem je papír

- **Bohemikální** (v nejširším smyslu slova)
- **Novodobé** (1801–2003, případně novější)
- **Doposud nezdigitalizované** (v rámci ČR)
- **Ideálně celospolečensky významné**
- **Přítomné ve fondu NK ČR** (s čárovým kódem)

Kritéria výběru k digitalizaci

Konkrétně:

1. Ochranná digitalizace („rozpadá se to a musíme to zachránit“)

- Důvodem výběru je záchrana obsahu
- **Nejdůležitější**, ale nejpracnější a nejpomalejší – nezbytné ambulantní opravy, opatrné skenování atd.

2. Výběrová digitalizace („digitalizát můžeme k něčemu využít“)

- Důvodem výběru je užitečnost digitalizátu
- Podněty uživatelů, útvarů NK ČR a správců fondů, Slovenské knihovny, jiných českých knihoven
- Spolupráce – projekty, licenční smlouvy, zakázková digitalizace
- Digitální sbírky, další tematická digitalizace (výročí, výstavy apod.), nejpůjčovanější tituly

3. Systematická digitalizace („potřebujeme využít kapacitu různých skenerů a pracovníků“)

- Specifické formáty (malé, velké, s určitou vazbou, vhodné pro automatický skener)
- Rovněž komplety vícesvazkových titulů atd.

4. Destruktivní digitalizace („dary můžeme zpracovat rychleji a šetřit náš fond“)

- Důvodem výběru je možnost rychlejšího zpracování svazku získaného z daru, což navíc šetří knihovní fond
- Ideální případ = odstranění vazby (hřbetu) a zpracování jednotlivých stránek na dokumentovém skeneru

Překážky, problémy a specifika 1/4

- **Hledání rovnováhy mezi vysokou digitalizační produkcí a reformátováním svazků, které to opravdu potřebují**
  - *Na jednom kraji jsou rozpadající se staré svazky, jejichž digitalizace je bolestně pomalá, na druhém nové knihy v perfektním stavu pro automatické skenery, jež ale nelze zpřístupnit ani přes DNNT*
- **Náročnost ochranné digitalizace**
  - zejména na kapacitu pracovníků provádějících ambulantní opravy, na opatrné skenování na ručním skeneru, na doskeny chybějících či poškozených částí
- **Obtížné hledání titulů vhodných pro automatické či dokumentové skenery**
  - Vysoké nároky těchto skenerů na fyzický stav svazků
  - Mj. již nejde přijít k regálu a vytáhnout svazky „naslepo“ – nutná kontrola v Registru digitalizace
  - Rovněž již nejde přijmout „naslepo“ knižní dar určený pro digitalizaci

Překážky, problémy a specifika 2/4

- **Digitalizaci musí předcházet důkladná kontrola záznamu i svazku**
  - Opravy záznamů vyžadující zásahy katalogizátora
  - Dohledávání v lístkových katalozích a vytváření knihovních jednotek
  - Reskeny/doskeny z jiných svazků, někdy i ve spolupráci s jinými institucemi
  - Snaha o kompletaci vícesvazkových titulů

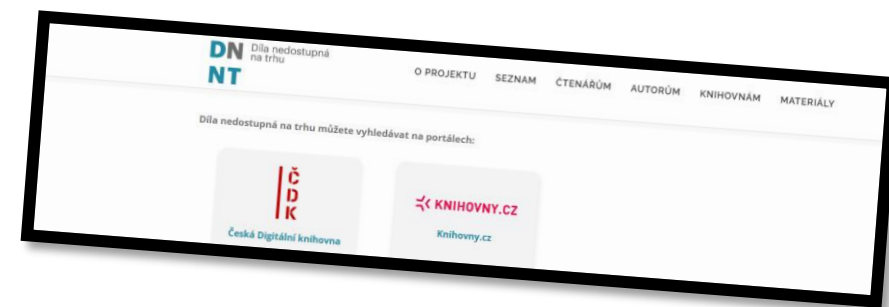
Překážky, problémy a specifika 3/4

- **Digitalizační linka NK ČR je uzpůsobena na dokumenty tištěné na papíře**
  - ... *to není špatně, degradující periodika z 19. století jen tak nedojdou*
  - Digitalizace externí službou možná, ale:
    - Vyžaduje zajištění financí např. z projektů
    - Je potřeba nastavit procesy výběru, přípravy, předávání, přijímání, evidence v RD a zveřejnění
  - Monografie a periodika převažují – jiné typy tištěných dokumentů je rovněž potřeba reformátovat

Překážky, problémy a specifika 4/4

- **Možnosti spolupráce na kompletacích s ostatními knihovnami jsou omezené**
  - Dlouhodobé úložiště (LTP) zatím neumožňuje replikace z jiných knihoven
  - Není možné digitalizovat dokumenty bez čárového kódu (např. zapůjčené pro kompletaci), které nejsou ve fondu ani v jednom exempláři
  - Různá míra zapojení knihoven do DNNT a ČDK

Úkoly na léta 2024–2027

- **Hledat cesty k nastavení rovnováhy mezi vysokou digitalizační produkcí a smysluplnou digitalizací svazků, které to potřebují**
  - Podpora ochranné digitalizace do limitu daného kapacitami pracovníků provádějící ambulantní opravy (a ty podpořit např. z VISK 4)
  - Zajištění efektivnějších způsobů získávání titulů vhodných pro destruktivní digitalizaci a automatické skenery
- **Kompletace vícesvazkových titulů**, prevence jejich neúplné digitalizace
- **Nové či méně obvyklé typy dokumentů**
  - Nastavení procesů
  - Postupné zařazování např. map, plakátů a grafik do digitalizačních plánů
  - Digitalizace bibliofilů a dalších svazků se specifickou vazbou
  - Digitalizace zvukových dokumentů externí službou
  - Příprava na možnost reformátování CD/DVD

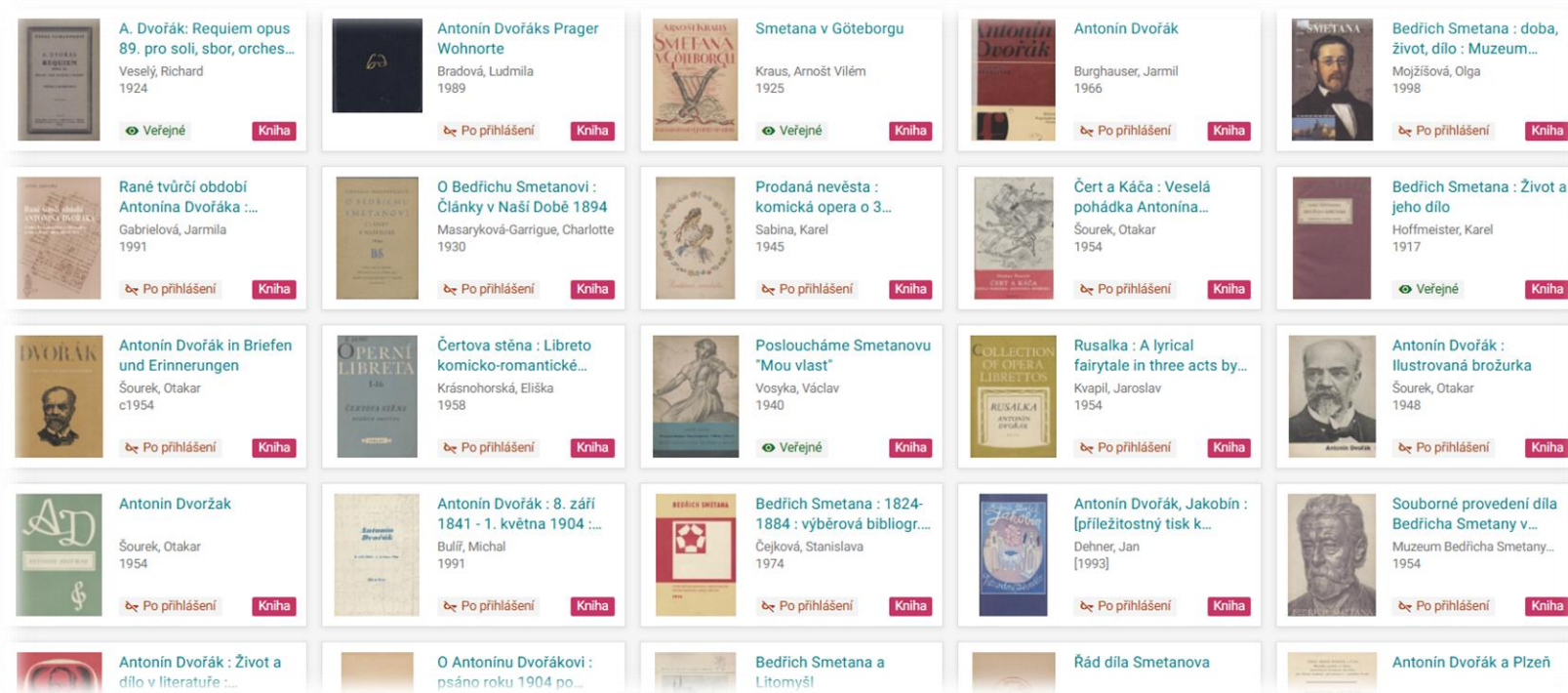
Úkoly na léta 2024–2027

- **Pokračování a rozvíjení spolupráce**
  - s uživateli prostřednictvím služby *Navrhnout k digitalizaci*
  - s útvary NK ČR při výběru titulů
  - s ostatními knihovnami zejména na kompletacích
  - s držiteli autorských práv na uzavírání licenčních smluv
  - s akademickou sférou i soukromým sektorem na projektech či zakázkové digitalizaci
- **Vytváření a obohacování digitálních sbírek** (zejména po přechodu na K7)

Ježíšovy cesty	54 F 143123					31.5.2024
Otakar Hostinský a jeho význam ve tvorbě Bedřicha Smetany	54 G 001748/Č.15				Sbírka českých hudebních skladatelů	31.5.2024
Dr. Antonín Dvořák: Svatební košile	54 G 001748/Č.17	54 F 003048/17			Sbírka českých hudebních skladatelů	31.5.2024
Příručka k Smetanovým oslavám ve škole	54 G 005043/Sv.06				Sbírka českých hudebních skladatelů	31.5.2024
Tragedie Bedřicha Smetany	54 G 003168/D.1.Č.1.1				Kompletace manuscriptů	31.5.2024

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Kontakty

Vojtech.Halama@nkp.cz

Mgr. Vojtěch Halama

Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Děkuji za pozornost